

Strategi för friluftsliv

Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	Dnr KS-0119-2021
Kontaktperson:	Natasha Skott
Dokumenttyp:	Strategi
Dokument-ID:	STR – 16200
Version:	1
Berörd verksamhet:	Kultur- och fritidsförvaltningen
Giltig från:	2026-06-18
Giltig till:	2027-06-18
Antal sidor:	6

1. Inledning

Friluftslivet är viktigt på riktigt.

Vikten av att göra rätt prioriteringar nu är avgörande för vår framtid i Östersunds kommun. Det är svårt att återskapa förlorat tätortsnära friluftsliv och som kommun är det en av våra viktigaste konkurrensfördelar. Friluftslivet har stor betydelse för oss som bor här idag, för majoriteten av de som vi vill ska flytta hit och för våra kommande generationer.

Friluftsliv har betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Det har genom forskning konstaterats att kontakt med naturen genererar både fysiska och psykiska hälsovinster hos människor. Friluftslivet får oss, med andra ord, att må bra och är en viktig faktor för att öka den totala folkhälsan.

I Östersunds kommun utgör friluftslivet en del av många invånares identitet och är en viktig anledning till att vilja bo och leva i kommunen. Flertalet styrdokument inom Östersunds kommun berör friluftsområdet i olika omfattning. Kommunens friluftprofil lyfts fram som både en folkhälsosatsning och en tillväxstsatsning i bland annat översiktsplanen. Östersunds kommun har även satt höga mål för att leva upp till Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling. Friluftslivet har en koppling till flera av dessa hållbarhetsmål.

Samtidigt står kommunen inför stora förändringar. Antalet invånare ökar och målet är att detta antal ska uppgå till 75 000 år 2040. I takt med det växande antalet invånare behöver kommunen kunna ge plats åt fler bostäder, större näringslivssatsningar samt fler arbetstillfällen. Dessa behov behöver mötas utan att riskera vare sig målen kopplade till Agenda 2030, kommunens friluftprofil eller kommunens ansvar kopplat till den nationella friluftspolitiken. Det behöver med andra ord beredas plats för flera intressen utan att dessa går i strid med varandra.

Sveriges kommuner har ett stort ansvar för den tätortsnära naturen och spelar en viktig roll i att planera och skapa förutsättningar för bland annat det så kallade anlagda friluftslivet. Med anlagt friluftsliv menas exempelvis badplatser, motionsspår, cykel- och vandringsleder och vindskydd, samt grillplatser. Långsiktig planering och löpande insatser bidrar till ett väl fungerande och tillgängligt friluftsliv.

Strategi för friluftsliv är ett verktyg för att säkerställa ett kvalitativt utbud av möjligheter till friluftsliv och rekreation i Östersunds kommun. Att stärka friluftsutbudet och tillgängliggöra detta för alla invånare och besökare går i linje med den nationella friluftslivspolitiken och målet om allas människors möjligheter till naturvistelse och friluftslivsutövande inom allemansrättens ramar.

Framtagandet av strategin har skett inom ramen för ett beviljat LONA-projekt.

2. Syfte

Syftet med Strategi för friluftsliv är att föreslå aktiva insatser för att säkerställa ett bra utbud av och goda möjligheter till rekreation och friluftsliv i hela kommunen – oavsett individuella förutsättningar. Strategin ska ligga till grund för de politiska beslut som behövs för att säkerställa detta.

3. Avgränsningar

Begreppet friluftsliv är brett och under konstant förändring då det ständigt tillkommer nya former av friluftslivsaktiviteter. Strategi för friluftsliv utgår från den definition av friluftslivet som framgår i förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftsanslag: ”Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling.”

Vidare avgränsas strategin till att endast omfatta friluftsliv som faller inom allemansrättens ramar. Den omfattar därför inte motorburen aktivitet, även om sådana aktiviteter utövas i natur- och rekreationsområden. Det finns även friluftaktiviteter som faller både inom och utanför allemansrätten, beroende på hur och var de utövas. Ett tydligt exempel är hur skidåkning på en avgiftsbelagd skidanläggning med konstsnö tillverkning i juridisk mening upphäver allemansrätten för området. Strategi för friluftsliv avgränsas till att inte omfatta aktiviteter på icke-allemansrättsliga typer av anläggningar.

Tillgången till kvalitativa natur- och grönområden är en förutsättning för att friluftslivet ska existera. Strategin omfattar dock inte skapandet och förvaltandet av sådana gröna områden. Dessa hanteras i andra styrdokument inom Östersunds kommun. Strategins fokus är att belysa hur Östersunds kommun utvecklar friluftslivet, i dessa områden.

Sammanfattningsvis ska strategin verka i hela Östersunds kommun och omfatta vistelser och aktiviteter i naturen som

- Är allemansrättsligt förenade
- Inte ställer krav på organiserade verksamheter eller tävlingar

4. Utvecklingsområden

4.1. Skapa ett hållbart och tillgängligt friluftsliv i Östersunds kommun

Naturupplevelser och möjligheter till friluftsliv ska vara tillgängliga för så många som möjligt, i alla faser i livet och på så många platser som möjligt, eftersom ett rikt och mångfasetterat friluftsliv av hög kvalitet ger förutsättningar för god folkhälsa och livsmiljö i kommunen.

Östersunds kommun ska främja tätortsnära naturupplevelser som är tillgängliga och inkluderande för så många som möjligt. För att möjliggöra en god fysisk och psykisk hälsa, genom hela livet, ska ett särskilt fokus finnas på barns och ungas natur- och friluftsvistelser och dialogen med Östersunds invånare ska möjliggöras i frågor som berör. För att möjliggöra fysisk aktivitet och välmående för en större del av invånarna, ska kommunen också prioritera ett friluftsliv som inte ställer krav på individen i form av stark ekonomi, avancerad utrustning och stora kunskaper för att utövas. Detta kan göras till exempel genom:

- förenkla för den ovane att ta sig ut i skog och mark genom att öka det tillrättalagda friluftslivet
- satsa på motionsspår och leder som fungerar året runt
- informativ skyltning i friluftsområden
- arbeta för en bättre kollektivtrafik till friluftslivsområden
- bidra till att medborgarna inspireras till att prova fler friluftslivsaktiviteter och lär sig nya färdigheter som gör friluftslivet mer varierande och spännande
- ökat stöd till friluftslivsorganisationer

Hållbarhet ska vara i fokus när Östersunds kommun utvecklar friluftslivsområden. En del av den hållbara utvecklingen är att prioritera underhåll av befintliga friluftsmiljöer, men också att skapa hållbara förutsättningar att anlägga nya där behov finns. När nya friluftsområden anläggs görs detta med ekologisk hållbarhet i fokus, bland annat genom metod- och materialval, samt flerfunktionalitet om så är möjligt. Utvecklingen av nya friluftsområden beaktar också den befintliga fördelningen av anlagda områden och i vilka delar av kommunen som möjligheten till ett tillgängligt, tätortsnära friluftsliv behöver förstärkas.

Underhållsplaner ska utformas i syfte att bevara natur och grönområden samt att säkerställa tillgänglighet genom att enkelt avhjälpa hinder. Belysning/ljusinsläpp och regelbunden tillsyn ska prioriteras för att skapa en attraktiv och trygg miljö för alla.

4.2. Utveckla information och kommunikation kring friluftslivet i Östersunds kommun

I Östersunds kommun ska det vara lätt att ta sig ut i naturen för friluftsliv och rekreation. Kommunen ska underlätta för invånare och besökare att hitta ut i naturen genom att:

- säkerställa utbudet av tillgängliga kartor och digitala verktyg.
- samordna och rikta informationsinsatser som gör att kommunen främjar ett hållbart friluftslivsutövande som bevarar natur- och friluftsområden för framtida generationer. En insats kan vara att informera och höja kunskapen om allemansrätten.
- utveckla och tydliggöra informationen till föreningar och andra aktörer om vilket stöd som finns att få från kommunen, i syfte att utveckla och bevara friluftslivet i kommunen.
- upprätta ett årshjul för friluftslivsaktiviteter, informationsinsatser rörande friluftslivet samt kommunens arbete med friluftslivet. Detta för att man som invånare och besökare ska få information om tex. vad för aktiviteter som finns och var aktiviteterna finns, samt få en inblick i kommunens arbete med friluftsliv. Årshjulet ska även underlätta kommunens planering och arbete med friluftsliv, året runt. Denna information ska finnas lättillgänglig på Östersunds kommuns hemsida.

4.3. Utveckla samverkan kring friluftslivet i Östersunds kommun

För att nå målsättningen med att erbjuda ett attraktivt friluftsliv för så många medborgare som möjligt och i hela kommunen ska Östersunds kommun stärka samarbetet mellan interna och externa parter, samt driva ett proaktivt arbete för att bevara friluftsområden. Detta ska göras främst genom:

- ett internt, förvaltningsövergripande forum ska säkerställa att förvaltningarna arbetar mot samma mål och att så många målgrupper som möjligt främjas av arbetet med friluftslivet. Här är särskilt förvaltningar med beröringspunkter inom samhällsplanering, skola, vård och grön struktur viktiga samarbetspartners. Friluftslivet ska vara en integrerad del av kommunens samhällsplanering.
- ett friluftsråd med externa samverkansparter ska upprättas för att samordna insatser och resurser, samt fånga upp utvecklingsområden som främjar hållbara och inkluderande friluftslivsmiljöer i syfte att stärka välfärden och hälsan i Östersunds kommun.

- Kultur- och fritidsenheten skall tillsammans med andra enheter bevaka och driva bevarandet av befintliga friluftsområden kopplat till samhällsutvecklingen i kommunen
- Kultur- och fritidsenheten skall vara proaktiva i arbetet med att skapa nya natur- och friluftsområden, tillsammans med andra berörda enheter på Östersunds kommun.

5. Relaterade dokument

- Bakgrundsrapport- strategi för friluftsliv
- Riktlinje för idrott- och fysisk aktivitet
- Östersund 2040.